

MŰVELŐDÉS A KÖZÉPKORBAN

Kurzuskód: BTTR1430DMA

Oktató: Györkös Attila (gyorkos.attila@arts.unideb.hu)

Árvai Tünde (arvai.tunde@arts.unideb.hu)

Időpont, helyszín: Szerda 10:00, 312. terem

Kurzus teljesítésének feltételei:

Órai jelenlét és aktivitás, referátum (15 perc) tartása, 2 zárthelyi dolgozat.

1. 2025. február 19. Teljesítés feltételeinek ismertetése, témaválasztás.
2. 2025. február 26. A koraközépkor művelődése: Patrisztika, kolostori kultúra
3. 2025. március 5. Az iszlám kultúrája
4. 2025. március 12. A Karoling reneszánsz
5. 2025. március 19. A 12. századi reneszánsz
6. 2025. március 26. Eretnekmozgalmak, új szerzetesrendek
7. 2025. április 2. Zárthelyi dolgozat
8. 2025. április 9. Tavaszi szünet
9. 2025. április 16. Történetírás a középkori Magyarországon
10. 2025. április 23. Oktatás a középkori Magyar Királyságban
11. 2025. április 30. A főúri reprezentáció eszköztára
12. 2025. május 7. Hunyadi Mátyás reneszánsz udvara
13. 2025. május 14. Zárthelyi dolgozat.
14. 2025. május 21. Félév értékelése, jegyosztás.

A KORAKÖZÉPKOR MŰVELŐDÉSE: PATRISZTIKA, KOLOSTORI KULTÚRA

Sághy Marianne: Egyház, szerzetesség, térítés a kora középkorban. In: Európa ezer éve: a középkor I. Szerk. Klaniczay Gábor. Bp., Osiris, 2004. 117–132.

Orosz István: A korai középkor kultúrája. In: Európa a korai középkorban (3–11. század). Szerk. Angi János et al. Debrecen, DUP, 1997. 405–425.

*Referátum: A patrisztika korának művelődése és a bencés rend
(Szent Ágoston, Szent Jeromos, Szent Gergely, Sevillei Izidor, Nursiai Szent Benedek)*

AZ ISZLÁM KULTÚRÁJA

Cahen, Claude: Az Iszlám. Bp., Gondolat, 1989.

Robinson, Francis: Az iszlám világ atlasza. Bp., Helikon, 1996.

Mátyás Botond: Az Árpád-kori magyarországi muszlimok eredete. Fons 21 (2014/3.) 315–329.

Referátum: A középkori iszlám jellegzetességei és muzulmán jelenlét a középkori Magyarországon

A KAROLING RENESZÁNSZ

Epperlein, Siegfried: Nagy Károly. Bp., Gondolat, 1982. 108–117, 128–149.

Papp Imre: Nagy Károly és kora. Debrecen, Csokonai, 1997. 115–122.

Referátum: A Karoling reneszánsz művészete és műveltsége

A 12. SZÁZADI RENESZÁNSZ

Sz. Jónás Ilona: A XII. századi reneszánsz. In: Európa ezer éve: a középkor I. Szerk. Klaniczay Gábor. Bp., Osiris, 2004. 300–313.

Veszprémy László: *Anonymus, az Excidium Troiae és a XII. századi reneszánsz*. In: Acta Universitatis Szegediensis: Acta historica 142. (2017) 3–16.

Referátum: A 12. századi reneszánsz jellegzetességei és magyar vonatkozásai

ERETNEKMOZGALMAK, ÚJ SZERZETESRENDEK

Klaniczay Gábor: A zárt ideológiai rendszer; A vallási mozgalmak és a rendszer. In: Uő.: A civilizáció peremén. Bp., Magvető, 1990. 115–163.

Ternovác Bálint: A bogumil eretnekség az Észak-Balkánon a 10–11. században.

Referátum: Koldulórendi műveltség és eretnekmozgalmak a középkorban

TÖRTÉNETÍRÁS A KÖZÉPKORI MAGYARORSZÁGON

Kristó Gyula: Historiográfia I. Történetírás a középkori Magyarországon. Bp., 2002.

Kristó Gyula: Középkori históriák oklevelekben (1002–1410) Szeged, 2000.

Mályusz Elemér: Királyi kancellária és krónikairás a középkori Magyarországon. Irodalomtörténeti füzetek 79. Bp., 1973.

Csákó Judit: Kancellária és történetírás a 14. századi Magyarországon. Történelmi Szemle 59. (2017/1.) 77–101.

Süttő Szilárd: „Érdemdús” oklevelek. A részletező középkori narratiók problémáihoz. In: Bárány Attila, Dreska Gábor, Szovák Kornél (szerk.): Arcana tabularii. Tanulmányok Solymosi László tiszteletére I. kötet 187–198.

Referátum: Az oklevélnarrációk forrásértéke

OKTATÁS A KÖZÉPKORBAN

Font Márta: A siker reménye és a kudarc okai. Egyetemalapítások a középkori Magyarországon. Per Aspera ad Astra 2017/1–2. 78–101.

G. Szende Katalin, Szabó Péter (szerk.): [A magyar iskola első évszázadai: 996-1526](#). Tárgykatalógus. Győr, 1996.

Kelényi Borbála: Magyarországi hallgatók mindennapjai a középkori Krakkói Egyetemeken. In: Draskóczy István, Varga Júlia, Zsidi Vimos (szerk.): Universitas – Historia. Tanulmányok a 70 éves Szögi László tiszteletére. Bp., 2018. 81–103.

Referátum: A magyar egyetemalapítások

FŐÚRI REPREZENTÁCIÓ

Csepeli Andrea: Harci lovak, csatamének a középkori Nyugat-Európában.

Kurcz Ágnes: Lovagi kultúra Magyarországon a 13–14. században. Bp., 1988.

Neumann Tibor: [„Szinte királyi ház”. A Szapolyai-család reprezentációja, cím- és címerhasználata Mohács előtt](#). In: Fodor Pál, Varga Szabolcs szerk. (szerk.): Egy elfeledett magyar királyi dinasztia: a Szapolyaiak. Bp., 2020. 47–72.

Lővei Pál: [Posuit hoc monumentum pro aeterna memoria. Bevezető fejezetek a középkori Magyarország síremlékeinek katalógusához](#). Akadémiai doktori értekezés. I. kötet. Bp., 2009.

Fedeles Tamás: [Devóció és reprezentáció](#). Főúri vallásosság a késő középkorban. (Thesaurus Historiae Ecclesiasticae in Universitate Quinqueecclesiensi 12) Pécs, 2021.

Jékely Zsombor: [Címerkönyvek és címereslevelek: magyar nemesi címerek a konstanzi zsinat idején](#). In: „Causa unionis, causa fidei, causa reformationis in capite et membris” Tanulmányok a konstanzi zsinat 600. évfordulójának alkalmából. Szerk. Bárány Attila, Pósnán László. Debrecen, 2014. 357–372.

Referátum: A főúri vallásosság kutatásának szempontjai (egy személy vagy család példáján)

MÁTYÁS KIRÁLY RENESZÁNSZ UDVARA

Kiss Márta: [Beatrix alakja a humanista történetíróknál](#). Bonfini, Ransanus, Tubero műveiben.

Buzás Gergely, Szőke Mátyás: [A visegrádi vár és királyi palota a 14-15. században](#). Castrum Bene 2. (1992) Bp., 1992. 132–156.

[Bibliotheka Corvina Virtualis](#)

Balogh Jolán: Mátyás király és a művészet. Bp., 1985.

[Mátyás király emlékkönyv születésének ötszázéves fordulójára](#). Szerk. Lukinich Imre, Balogh Jolán, Elekes Lajos, Fitz József. Bp., 1940.

Referátum: Hunyadi Mátyás könyvtára